

doc. dr Renata Beata Dylkiewicz

Wydział Nauk Ekonomicznych
Politechnika Koszalińska

Czynniki ekonomiczne determinujące rynek pracy województwa zachodniopomorskiego

WPROWADZENIE

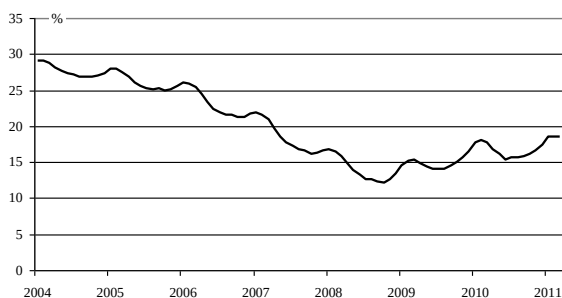
Współczesny rynek pracy ulega ciągłej transformacji przede wszystkim przez silny proces globalizacji. Tworzenie jednolitej gospodarki światowej poprzez likwidację barier znacznie wpływa na takie zjawiska jak podaż i popyt pracy. W wyniku integracji wzrosły rozmiary emigracji polskich pracowników do krajów Unii Europejskiej, co skutkowało trudnościami z obsadzeniem wolnych miejsc pracy w niektórych branżach w Polsce. Wzrosły także koszty pracy w przedsiębiorstwach i zmieniły się warunki konkurencji.

Popyt i podaż na rynku pracy w gospodarce rynkowej kształtowane są przez szereg zmiennych, wśród których wymienić można płacę, wydajność pracy i zapotrzebowanie na produkty będące wynikiem pracy, liczbę osób o określonych kwalifikacjach, pozapłacowe korzyści z pracy, pozapłacowe korzyści z alternatywnych zajęć oraz społeczno-kulturowe uwarunkowania aktywności zawodowej. Lista ta jest jednak dużo szersza, gdyż kształtowanie się popytu i podaży na pracę uzależnione jest od: mobilności pracy, wysokości zasiłku dla bezrobotnych i jego relacji w stosunku do obowiązującej w danym kraju minimalnej stawki płac, aktywności związków zawodowych, polityki prowadzonej przez państwo na rynku pracy, stopy podatkowej, kosztów pracy, a także ogólnej koniunktury gospodarczej. Sytuacja na rynku pracy jest więc wypadkową wielu powiązanych ze sobą czynników [Milewski (red.), 2000, s. 249; Sloman, 2006; Blanchard, 2006].

W ciągu ostatnich kilkunastu lat na polskim rynku pracy obserwowano liczne zmiany, zarówno ilościowe, jak i jakościowe. Celem artykułu jest analiza problematyki bezrobocia i zatrudnienia w województwie zachodniopomorskim w aspekcie ukazania determinant rynku pracy w obszarze makro- i mikroekonomicznym. W szczególności zaś możliwości odpowiedzi na postawione pytanie: Jakie czynniki determinują rynek pracy ze szczególnym uwzględnieniem województwa zachodniopomorskiego i jaka jest ocena siły ich oddziaływania. W analizie problemu wykorzystano metody statystyki opisowej oraz ekonometryczne przy uwzględnieniu analizy wynikiem testu Durbin-Watsona i testu Shapiro-Wilka.

ZRÓŻNICOWANIE ZMIAN STOPY BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia. W latach 2002–2011 różnice w stosunku do średniej krajowej uległy jedynie niewielkiemu zmniejszeniu. Porównując województwo zachodniopomorskie z krajowym rynkiem pracy można zwrócić uwagę na dwa aspekty: większą wrażliwość rynku wojewódzkiego na koniunkturę gospodarczą oraz większe wahania stopy bezrobocia o charakterze sezonowym. Analizując lokalne rynki pracy w województwie można natomiast zwrócić uwagę, że niemal do zera spadły różnice w stopie bezrobocia pomiędzy miastami województwa: Koszalinem, Szczecinem i Świnoujściem. Nieco spadły również dysproporcje pomiędzy powiatami o najwyższej i najniższej stopie bezrobocia. Spadek stopy bezrobocia obserwowany był przede wszystkim we wschodnich i środkowych powiatach województwa. Niepokojąca jest ewolucja na największym w województwie rynku pracy, w Szczecinie. W mieście tym stopa bezrobocia słabo spadała w okresie dobrej koniunktury gospodarczej, a silnie rosła w okresach pogarszającej się koniunktury. Trudności szczecińskiego rynku pracy negatywnie wpływały na sytuację w sąsiednich powiatach [Rembeza, 2011, s. 43].



Wykres 1. Stopa bezrobocia (dane miesięczne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyczyny dużych różnic w sytuacji na regionalnych rynkach pracy są bardzo zróżnicowane. Można wśród nich wymienić następujące:

- mała mobilność pracy, co zdecydowanie odróżnia rynek pracy od rynku produktów oraz rynku kapitału. Przyczyny małej mobilności pracy są wielorako uwarunkowane. Znaczenie mają uwarunkowanie społeczne, poziom wykształcenia, system zabezpieczeń społecznych,
- mała mobilność kapitału pomiędzy regionami. Wynika ona m.in. z jego niższej produktywności w regionach biedniejszych, o wyższym bezrobociu, często odizolowanych od pozostałych regionów w wyniku słabo rozwiniętej infrastruktury gospodarczej.

DETERMINANTY RYNKU PRACY

Zmiany dokonujące się na współczesnym rynku pracy oraz ich ekonomiczne i społeczne skutki sprawiają, że rynek pracy staje się coraz ważniejszym czynnikiem rozwoju społecznego. Strukturalny deficyt miejsc pracy, rosnąca konkurencyjność, zmiany organizacji pracy, jej charakteru i form, a szczególnie niestabilność zatrudnienia prowadzą nie tylko do różnorodnych form pracy i zróżnicowania wynagrodzeń, ale także wymagają większego zaangażowania w zarządzanie własną pracą zawodową. Coraz więcej czasu i wysiłku należy przeznaczyć nie tylko na świadczenie pracy, ale jej pozyskanie i utrzymanie. Trudności dostosowania się do tych zmian przejawiają się nie tylko brakiem pracy, ale także trwałym pozostawaniem w gorszych segmentach rynku pracy¹, co zasadniczo determinuje ubóstwo i przyczynia się do wzrostu nierówności ekonomicznych i społecznych [Kotowska, Matysiak, 2012, s. 27]. W ocenie rynku pracy przyjmuje się wiele determinant, które ten rynek kształtują. W teorii i praktyce gospodarczej coraz szerzej uwzględnia się wachlarz czynników a nie poszczególne czynniki makro- i mikroekonomiczne.

Do wykonania tej procedury użyto modelu ekonometrycznego. Wstępny zbiór zmiennych dotyczących województwa zachodniopomorskiego obejmował: Pierwsze przybliżenie wyznacza – wybór 10 najbardziej istotnych zmiennych objaśniających *Zmienne objaśniające*: 1. D_PKB 2. D inwestycyjny 3. Wartość dodaną 4. Inflacja 6. Inwestycje Netto 7. Przychody 8. PKB_N 9. Liczbę zatrudnionych 10. St Bezrobocia 11. Przeciętnie Wynagrodzenie. (Dla wytypowanych zmiennych obliczono regresję grzbietową (parametr lambda = 0,0900 w opisie I=0,0900), wykonano analizę reszt.

Ostatecznie model można opisać następującym równaniem:

$$LFirm = B_w + B_7X_7 + B_{14}X_{14} + B_{15}X_{15}$$

Y LFirm – liczba firm – zmienna objaśniana

B_w wyraz wolny, $B_w=2220564$

B_4 współczynnik przy zmiennej Inflacja; $B_4=-25118$; X_4 Inflacja

B_6 współczynnik przy zmiennej Przychody; $B_6=450$; X_4 Przychody

B_9 współczynnik przy zmiennej Stopa bezrobocia $B_9=32548$; X_{14} Stopa bezrobocia

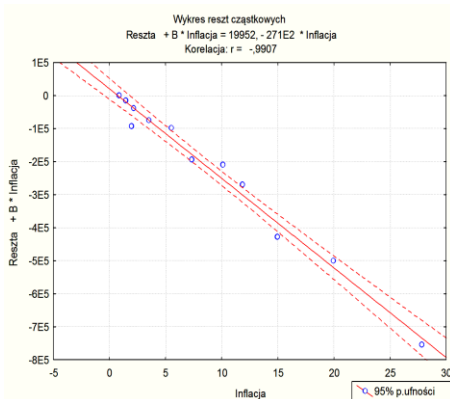
$$Y = B_w + B_4X_4 + B_6X_6 + B_9X_9 = 2\,220\,564 - 25\,118X_4 + 450X_6 + 32\,548X_9$$

¹ Według teorii segmentacji rynku pracy rynek ten nie jest jednolity, ale podzielony na segmenty [Doeringer i Piore, 1971; Dickens i Lang, 1985]. Różnią się one ze względu na godzinowe stawki płacy, warunki pracy, warunki promocji, bezpieczeństwo zatrudnienia, dostęp do szkoleń itp. Mobilność pomiędzy segmentami jest silnie ograniczona. W pierwotnej wersji teorii segmentacji rynku pracy (tzw. teoria dualnego rynku pracy) wyróżnia się segment pierwotny i segment drugorzędny. W najnowszej literaturze przedmiotu dyskutuje się nad istnieniem więcej niż dwóch segmentów rynku pracy.

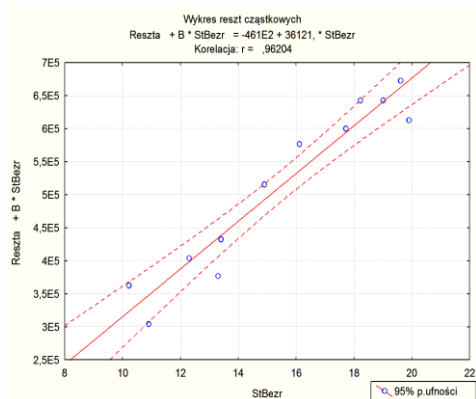
Wybór zmiennych objaśniających oraz testy modelu: przyjęto parametr regresji grzbietowej $\lambda = 0,05$ (w opisie $I=0,0500$) – *nie są spełnione kryteria testu Durbina-Watsona* Wynik testu Durbina-Watsona: $d=2,488$, korel. Seryjna – $0,337$ Hipoteza H_0 nie może być przyjęta, dlatego do analizy wybrano wyniki uzyskane dla $\lambda = 0,09$, ostatecznie przyjęto wyniki obliczeń regresji grzbietowej dla parametru $\lambda = 0,09$ $\lambda = 0,09$ (w opisie $I=0,0900$). Podsumowanie regresji grzbietowej dla zmn. zal.: LFirm (Arkusz1 w dane-08-2-2.stw) $i=,09000$ $R=,98024546$ $R^2=,96088116$ Skoryg. $R^2=,94621160$ $F(3,8)=65,502$ $p<,00001$ Błąd std. estymacji: 1243E2

Wynik testu Durbin-Watsona: $d=1,979$ korel. seryjna reszt: $-0,145$

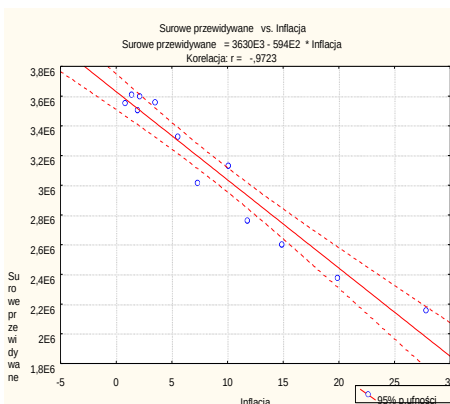
Wynik statystyki $F(3,8)=65,502$ (dla $\alpha=0,05$), dla podanych parametrów wartość krytyczna statystyki F odczytana z tablic $F=4,066$ Wyniki testu Shapiro-Wilka normalności reszt: $W=0,88589$ (dla $\alpha=0,05$ $n=12$) Wartość krytyczna testu Shapiro-Wilka $W_\alpha=0,859$ (dla $\alpha=0,05$ $n=12$)



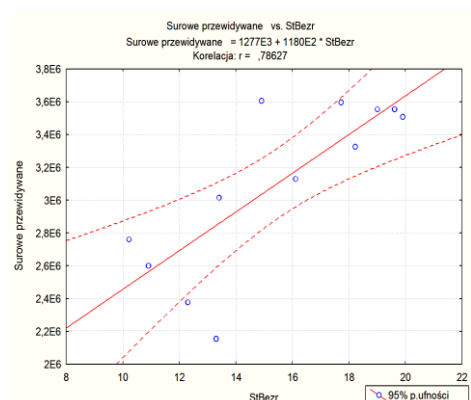
Wykres 2a



Wykres 2b

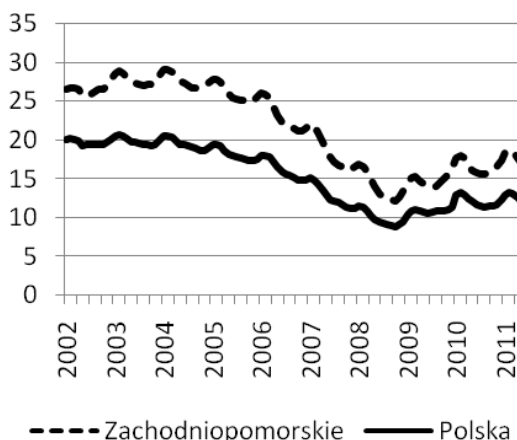


Wykres 2c



wykres 2d

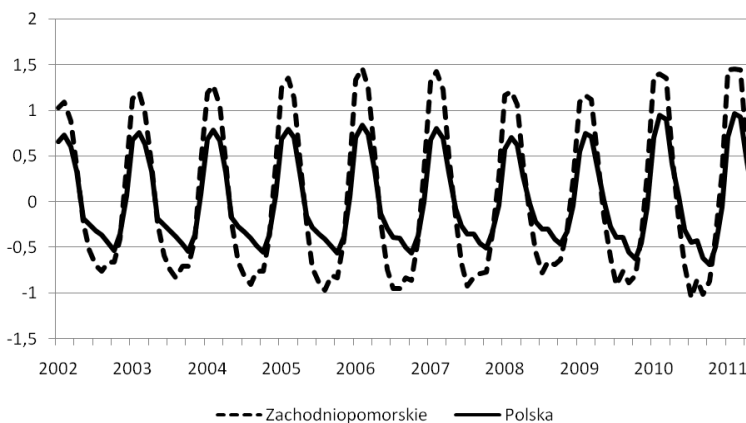
Źródło: badania własne.



Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego oraz różnice w poziomie cyklicznego bezrobocia pomiędzy woj. zachodniopomorskim a średnią krajową

Źródło: [Rembeza, 2011, s. 48].

Specyfiką rynku pracy w zachodniopomorskim jest również duża zmienność o charakterze sezonowym. Sezonowe wahania stopy bezrobocia w województwie mają około dwukrotnie większą amplitudę wahań aniżeli średnio w kraju. Zasadniczą przyczyną jest znaczny udział turystyki w wielkości popytu na pracę. Ruch turystyczny w regionie skumulowany jest w miesiącach letnich i niemal zamiera w miesiącach zimowych. Nie ma natomiast różnic w układzie wahań sezonowych. Podobnie jak w kraju stopa bezrobocia jest powyżej średniej w miesiącach: maj – listopad, a powyżej średniej w miesiącach styczeń – kwiecień.

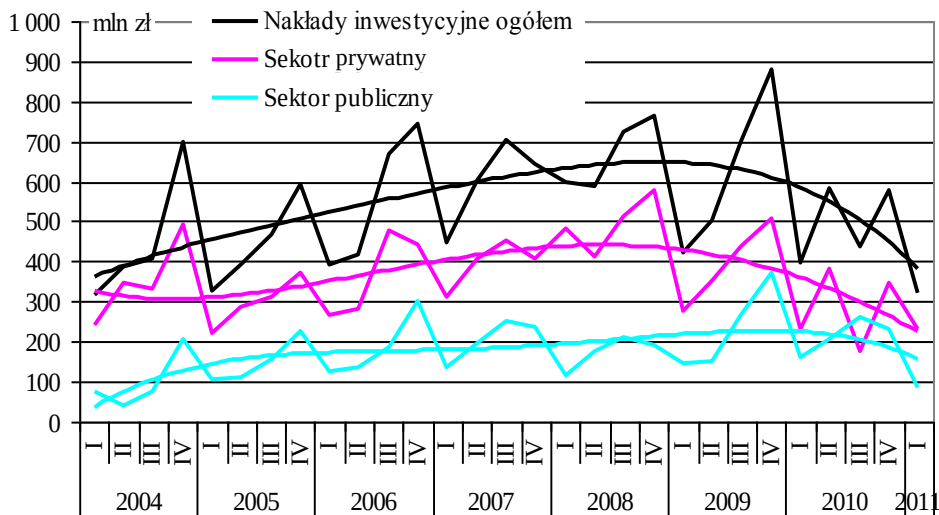


Wykres 4. Sezonowe składniki stopy bezrobocia

Źródło: [Rembeza, 2011, s. 49].

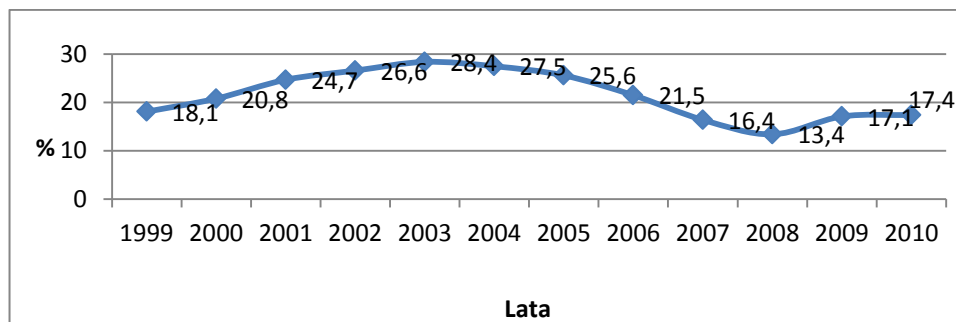
Rok 2008 był rokiem światowej recesji, ale w gospodarce Polski oraz województwa zachodniopomorskiego kryzys ten dzięki reemigracji przebiegał łagodniej. Trudny dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego okres to przede wszystkim rok 2009. W roku tym spadło zatrudnienie (wykres 2), automatycznie zaczęło rosnąć bezrobocie, bezrobotni nie mogli znaleźć pracy za przeżywającą recesję zagranicą. Jedynie budownictwo, dzięki wcześniejszym zamówieniom, utrzymało dobre tempo wzrostu. Od roku 2010 sytuacja zaczęła się poprawiać. Rośnie produkcja, rośnie zatrudnienie, ale tym razem zbyt długi kryzys na Zachodzie spowodował, że fala reemigracji powoduje wzrost stopy bezrobocia. Szanse dają teraz rynek niemiecki oraz rynki innych krajów zachodnich. Generalnie okres, w którym gospodarka województwa zachodniopomorskiego przeżywała większe trudności trwał około roku, a więc znacząco krócej niż gospodarki innych krajów [Przekota, 2011, 24].

Niebezpieczeństwem dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego jest znaczący spadek nakładów inwestycyjnych, który rozpoczął się już w roku 2009, a na siłę przybrał w roku 2010 oraz na początku roku 2011 (wykres 5). Zjawisko to jest niebezpieczne z wielu powodów, przede wszystkim czyni gospodarkę mniej nowoczesną i ogranicza możliwości rozwojowe, a w sytuacji ożywienia gospodarczego posiadane przez przedsiębiorstwa rezerwy produkcyjne mogą się szybko wyczerpać i nie będą one mogły sprostać wymaganiom ilościowym i jakościowym odbiorców [Przekota, 2011, 24].



Wykres 5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw (dane kwartalne)

Źródło: oprac. na podstawie danych GUS., [www.gov.pl/naklady_inwestycyjne/2012.03./](http://www.gov.pl/naklady_inwestycyjne/2012.03/)



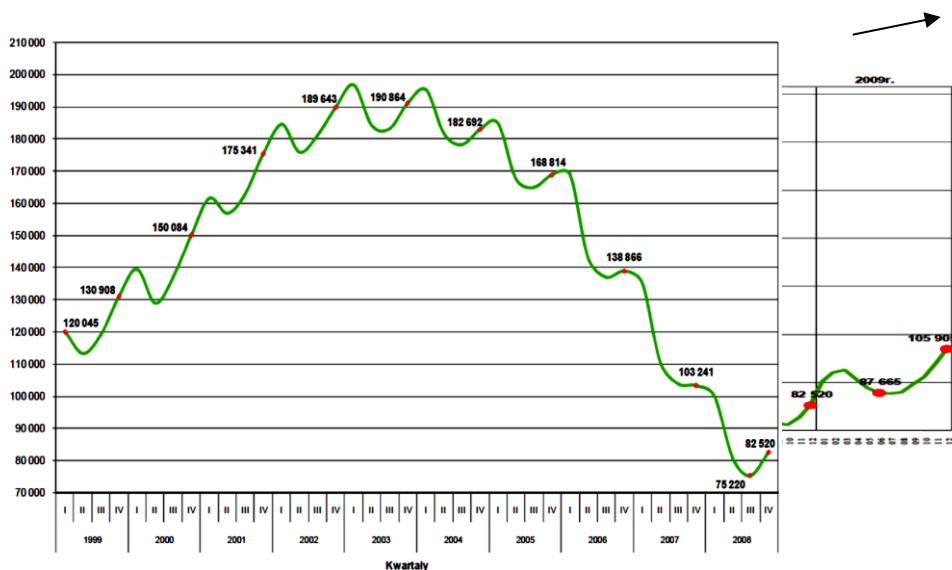
Wykres 6. Stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w latach 1999–2010

Źródło: dane GUS.www.gov.pl/stopa-bezrobocia/2012.09/

Według stanu na koniec czerwca 2010 roku województwo zachodniopomorskie zamieszkiwało 1 693,52 tys. osób (4,4% ludności kraju – 11. miejsce pod tym względem wśród województw), w tym 51,5% stanowiły kobiety (870,216 tys.). Załudnienie województwa jest niskie i wynosi 74 osoby/km² (Polska – 122 osoby/km²). Poziom urbanizacji jest bardzo wysoki i wznosi 68,8% (w Polsce 61,0%) [Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, 2007, s. 12]. Zgodnie z prognozą demograficzną liczba ludności województwa w 2030 r. zmniejszy się do poziomu 1 580,1 tys., tj. o 6,8% w stosunku do roku 2003. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadnie do 228,5 tys. (o 38%), w wieku produkcyjnym będzie rosła do 2010 r., a następnie spadnie do poziomu 918,2 tys. (o 16%), wzrośnie natomiast w wieku poprodukcyjnym do 433,5 tys. (o 85,4%) [Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, 2007, s. 12].

Województwo zachodniopomorskie cechuje zauważalnie niska w skali kraju aktywność społeczna i publiczna przy jednoczesnym wysokim poziomie dystrybucji świadczeń społecznych. Przy stosunkowo niewielkiej liczbie mieszkańców (11. pozycja w kraju) województwo zachodniopomorskie wyróżnia dużą liczbą udzielanych świadczeń pomocy społecznej (5. pozycja) – 13,98% ogółu mieszkańców. Następują przekształcenia w profilu i strukturze wykształcenia mieszkańców regionu. Przez długie lata była ona nastawiona na obsługę gospodarki w sektorach o niskim stopniu zaawansowania technologicznego. Liczba studentów szkół wyższych w województwie ciągle nie odbiega znacząco od poziomu innych regionów, jednak w latach 2004–2009 wskaźnik ten systematycznie zmniejszał się z 532 do 431 schodząc poniżej średniej krajowej (501) w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców [Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego, 2010, s. 10].

Liczba osób bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim od 1999 roku kształtowała się analogicznie do zmian zachodzących w Polsce. Wykres 7 obrazuje przebieg i natężenie bezrobocia w ciągu analizowanego okresu, jak i w poszczególnych latach, gdzie szczególnie widoczny jest wpływ sezonowości na zmiany na lokalnym rynku pracy.



Wykres 7. Liczba bezrobotnych w województwie zachodniopomorskim w latach 1999–2009 (kwartalnie)

Źródło: [Analiza zmian na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w latach 1999–2008, 2009, s. 17].

Województwo zachodniopomorskie należy, obok warmińsko-mazurskiego i lubuskiego, do regionów o najwyższym poziomie bezrobocia. Przyczyny wysokiego bezrobocia są w tych trzech województwach podobne. Należą one do grupy województw z dużym udziałem gospodarki postpegeerowskiej. Zmiany gospodarcze po 1989 r. spowodowały gwałtowną redukcję poziomu zatrudnienia w byłych gospodarstwach rolnych. Słaby popyt ze strony lokalnego rynku pracy przy bardzo niskiej mobilności byłych pracowników PGR-ów spowodowały utrwalenie bezrobocia na obszarach wiejskich. Pod tym względem województwa te różniły się od regionów o zdecydowanej dominacji prywatnych gospodarstw rolnych, które w części pełniły rolę bufora dla zwalnianych pracowników będących tzw. dwuzawodowcami. Kolejną przyczyną wyższego bezrobocia był niewielki udział w gospodarce tych regionów sektorów nowoczesnych, które zwiększały zatrudnienie, w części przyjmując pracowników zwalnianych z innych zakładów pracy, w tym tradycyjnych branż.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Bezprecedensowa dynamika współczesnych przemian w globalnej gospodarce zwiększa potrzebę przewidywania i myślenia strategicznego. Strategiczne myślenie i działanie może natomiast tworzyć przewagę dzięki koncentracji środków na obszarach o rozwojowym charakterze, na tak zwanych biegunach wzrostu. Unia Europejska przywiązuje duże znaczenie do przewidywania zmian w długim okresie czasu. Dłuższa perspektywa jest interesująca dla przedsiębiorców i szczególnie pracowników, którzy planując swoją edukację lub ścieżkę kariery uwzględniają perspektywę co najmniej kilkuletnią. Strukturę gospodarczą regionu, podobnie jak strukturę gospodarki kraju i świata można potraktować jako złożony system dynamiczny. Generalnie biorąc, im kraj (region) bardziej rozwinięty, tym bardziej zróżnicowana i kompleksowa jest jego struktura gospodarcza. Zależność ta nie ma charakteru deterministycznego (są bowiem wyjątki), ma jednak znaczenie dla rozważań na temat kierunków rozwoju i przyszłej struktury gospodarki Pomorza Zachodniego, a więc i dla przyszłego rynku pracy. Bezrobocie w Polsce ma głównie charakter strukturalny, wynikający z niedopasowania struktury podaży siły roboczej do struktury popytu na pracę w aspekcie kwalifikacyjnym, zawodowym i przestrzennym. W takiej sytuacji istotną rolę odgrywa aktywna polityka rynku pracy, a w szczególności publicznych służb zatrudnienia. Aktywizacja osób bezrobotnych jest zadaniem trudnym, wymagającym wielopłaszczyznowego podejścia. Są to działania niezwykle pracochłonne, jednak pożądane i opłacalne zarówno ze społecznego, jak i ekonomicznego punktu widzenia. Przeobrażenia gospodarcze dokonujące się w Polsce wymagają również nowatorskiego podejścia do działań z zakresu aktywnej polityki rynku pracy takich jak chociażby aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez motywowanie tych osób do podwyższania swoich kwalifikacji i włączanie ich do uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy – szkolenia bezrobotnych, podnoszenie kwalifikacji.

Czynnikami, które zadecydują o przełomie będą:

- polityka i strategia wobec inwestorów – spójność działań, skuteczniejsza strategia, dobra oferta, wykwalifikowane kadry, pierwszeństwo we wszystkich priorytetach,
- gospodarka oparta na wiedzy – ośrodki badawczo-rozwojowe integracja środowisk naukowych i biznesu, budowa kapitału intelektualnego regionu,
- kapitał społeczny regionu – integracja społeczna, zaangażowanie społeczne, współpraca, relacje, akceptacja dla zmian, ufanie, szybkie przystosowanie się,
- zasoby endogeniczne regionu – identyfikacja najważniejszych zasobów województwa w wymiar konkurencji europejskiej lub przynajmniej makroregionu – (basen Morza Bałtyckiego, Pomerania itp.).

Struktura gospodarcza regionu jest wypadkową wielu czynników o różnym charakterze: obiektywnych i subiektywnych, egzo- i endogenicznych, ekonomicznych i pozaekonomicznych. Struktury gospodarcze są zmienne w czasie, kształtują się i są kształtowane. Z jednej strony są efektem działań i decyzji wielu

podmiotów gospodarczych, z drugiej zaś w sposób bezpośredni lub pośredni są efektem polityki strukturalnej kreowanej na poziomie kraju i /lub regionu. Struktura gospodarcza regionu jest tym lepsza, im większy udział mają w niej dziedziny charakteryzujące się w średnim i długim okresie tendencjami wzrostowymi. W praktyce chodzi o to, aby łagodnie, stopniowo i w porę przenosić punkt ciężkości ze starzejących się dziedzin na dziedziny nowe, przyszłościowe. Z powyższego stwierdzenia nie wynika automatycznie. Są niektóre dziedziny zaliczane do tradycyjnych (np. przemysł rolno-spożywczy, drzewno-meblarski, budownictwo, turystyka i rekreacja itp.), które traktować należy jako schyłkowe. Tymczasem w wielu przypadkach może okazać się, że dziedziny te są ważnym źródłem wzrostu regionalnego PKB, znaczącym miejscem zatrudnienia, a także niekiedy, ośrodkiem kreowania innowacji.

LITERATURA

- Begg D., Fischer S., Dornbush R., 1993, *Ekonomia*, t. 2, PWE, Warszawa.
- Blanchard O., 2006, *Macroeconomics*, Pearson Prentice Hall, New Jersey.
- Kotowska. J.E., Matysiak A., Rynek pracy./www.sgh.waw.pl/ prywatne/ (stan na dzień 12.10.2012).
- Lejman M., Mikosik J., Szpakowski, 2002, *Ekonomia, przewodnik dla studiujących*, Wydawnictwo Edukacyjne Respolona, Łódź.
- Milewski R., 2000, *Podstawy ekonomii*, PWN, Warszawa.
- Przekota G., *Gospodarka województwa zachodniopomorskiego wobec otwarcia unijnego rynku pracy*, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie – Filia w Koszalinie 2011.
- Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Wydział Polityki Regionalnej Szczecin, styczeń 2010.
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013”, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin 2007 www.stat.gov.pl
- Rembeza J., 2011, *Zróżnicowanie zmian stopy bezrobocia w województwie zachodniopomorskim* [w:] Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie – Filia w Koszalinie, Rynek pracy jako barometr zmian w gospodarce, red. nauk. S. Piocha, G. Przekota, Koszalin.
- Sloman J., 2006, *Economics*, Prentice Hall, Bibo, Spain.
- Winiarski B., 2000, *Polityka gospodarcza*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- <http://www.stat.gov.pl> (30.08.2012).
- <http://www.ae.katowice.pl> (06.08.2010).
- <http://www.mpips.gov.pl>
- <http://www.wzp.pl/download/index/biblioteka/6760> z dnia 6.11.2012.

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie istoty rynku pracy oraz analiza czynników ekonomicznych, które go determinują. Rynek pracy jest jednym z czynników produkcji analizowanych w ekonomii. Obok niego funkcjonują: rynek dóbr i usług, rynek kapitału i rynek pieniądza. Każdy z nich

rządzi się odmiennymi prawami i na każdy z nich oddziałują inne czynniki. Polska w ciągu ostatnich 20 lat przeszła istotne przeobrażenia. Efektem są istotne zmiany na polskim rynku pracy, w tym także na rynku pracy regionu zachodniopomorskiego. Transformacja spowodowała, że w Polsce wykształcił się prawdziwy, rządzący się prawami popytu i podaży rynek pracy. Zniknęły sztucznie występujące w okresie gospodarki centralnie sterowanej niedobory siły roboczej, a pojawiła się nadwyżka podaży pracy, która była przyczyną powiększającej się stopy bezrobocia. Ukazanie czynników determinujących rynek pracy poprzez przeobrażenia na przestrzeni 10 i kolejnych lat jest niezbędne w ocenie tego rynku.

Economic Factors Determining the Labor Market on the Example of West Pomeranian Voivodeship

Summary

The main goal of this article is to show the substance of the labor market and to analyze the economic factors that determine it. The labour market is one of the type of markets of production factors being analyzed in economics. Next to the labour market, there is a market of goods and services, the capital market and the financial market. Each one of them is governed by different rules and each one is influenced by different factors. Over the last twenty years, Poland has gone through significant changes. These changes include relevant shifts on the Polish labor market, as well as on the labor market of West Pomeranian Voivodeship. The transformation has caused Poland to develop a real labour market governed by the principles of supply and demand. The artificially created labour deficits of the centrally planned economy have disappeared and a labour supply surplus has emerged, causing an increase in the unemployment rate. Outlining the factors determining the labor market through the transformations throughout the last 10 years is an essential process in the contemporary assesment of this market.